

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

22 päivänä tammikuuta 2015*

Ennakkoratkaisupyyntö — Sähköiset viestintäverkot ja -palvelut — Direktiivi 2002/20/EY —
5 artiklan 6 kohta — Radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöoikeudet — Direktiivi 2002/21/EY —
4 artiklan 1 kohta — Muutoksenhakuoikeus kansallisen sääntelyviranomaisen päätökseen — Yrityksen,
johon kansallisen sääntelyviranomaisen tekemä päätös vaikuttaa, käsite — 9 b artikla —
Radiotaajuuksien yksittäisten käyttöoikeuksien siirtäminen — Radiotaajuuksien käyttöoikeuksien
uudelleen jakaminen kahden yrityksen sulautumisen jälkeen

Asiassa C-282/13,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka
Verwaltungsgerichtshof (Itävalta) on esittänyt 24.4.2013 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut
unionin tuomioistuimeen 24.5.2013, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

T-Mobile Austria GmbH

vastaaan

Telekom-Control-Kommission,

Hutchison Drei Austria Holdings GmbH:n, aikaisemmin Hutchison 3G Austria Holdings GmbH,

Hutchison Drei Austria GmbH:n, aikaisemmin Hutchison 3G Austria GmbH ja Orange Austria
Telecommunication GmbH,

Stubai SCA:n,

Orange Belgium SA:n,

A1 Telekom Austria AG:n ja

Bundesministerin für Verkehr, Innovation und Technologien

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit A. Ó Caoimh, C. Toader,
E. Jarašiūnas (esittelevä tuomari) ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: M. Szpunar,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

kirjaaja: hallintovirkamies I. Illéssy,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.5.2014 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- T-Mobile Austria GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt E. Lichtenberger,
- Telekom-Control-Kommission, edustajanaan Rechtsanwalt W. Feiel,
- Hutchison Drei Austria Holdings GmbH ja Hutchison Drei Austria GmbH, edustajanaan Rechtsanwalt B. Burtscher,
- A1 Telekom Austria AG, edustajinaan Rechtsanwalt H. Kristoferitsch ja Rechtsanwalt S. Huber,
- Itävallan hallitus, asiamiehenään A. Posch,
- Euroopan komissio, asiamiehinään G. Braun ja L. Nicolae,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.9.2014 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY (puitedirektiivi) (EYVL L 108, s. 33), sellaisena kuin se on muutettuna 25.11.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/140/EY (EUVL L 337, s. 37; jäljempänä puitedirektiivi), 4 ja 9 b artiklan sekä sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi) (EYVL L 108, s. 21), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/140 (jäljempänä valtuutusdirektiivi), 5 artiklan 6 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat T-Mobile Austria GmbH (jäljempänä T-Mobile Austria) ja Telekom-Control-Kommission (televiestintäalan valvontalautakunta, jäljempänä TCK) ja joka koskee sitä, että viimeksi mainittu kieltäytyi myöntämästä T-Mobile Austrialle asianosaisasemaa Hutchison 3G Austria GmbH:n, josta on tullut Hutchison Drei Austria GmbH (jäljempänä Hutchison Drei Austria), Orange Austria Telecommunication GmbH:n (jäljempänä Orange) ostamiseen perustuvassa omistusrakenteen muuttamista koskevassa lupamenettelyssä, sekä mahdollisuutta hakea muutosta TCK:n kyseisen menettelyn päätteeksi tekemään päätökseen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Puitedirektiivin 4 artiklan, jonka otsikko on ”Muutoksenhakuoikeus”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:
”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisella tasolla on käytössä tehokkaat järjestelmät, joiden avulla jokainen käyttäjä tai sähköisiä viestintäverkkoja ja/tai -palveluja tarjoava yritys, johon kansallisen sääntelyviranomaisen tekemä päätös vaikuttaa, voi hakea muutosta päätökseen muutoksenhakuelimeltä, joka on riippumaton asianomaisista osapuolista. Tällä elimellä, joka voi olla tuomioistuin, on oltava

tehtäviensä tehokkaan hoitamisen edellyttämä asiantuntemus. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tapaukseen liittyvät tosiseikat otetaan asianmukaisesti huomioon ja että käytettävissä on toimiva muutoksenhakujärjestelmä.

- -”

- 4 Puitedirektiivin 8 artiklan, jonka otsikko on ”Yleiset tavoitteet ja sääntelyperiaatteet”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kansallisten sääntelyviranomaisten on edistettävä kilpailua sähköisten viestintäverkkojen, sähköisten viestintäpalvelujen ja niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen tarjoamisessa muun muassa

- -

b) varmistamalla, ettei kilpailu sähköisen viestinnän alalla, sisällön siirto mukaan lukien, vääristy tai ettei sitä rajoiteta;

- -

d) edistämällä radiotaajuuksien ja numerovarojen tehokasta käyttöä ja varmistamalla niiden tehokas hallinta.”

- 5 Puitedirektiivin 9 b artiklassa, jonka otsikko on ”Radiotaajuuksien yksittäisten käyttöoikeuksien siirto tai vuokraus”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset voivat radiotaajuuksien käyttöoikeuksiin liitettyjä ehtoja ja kansallisia menettelyjä noudattaen siirtää tai vuokrata radiotaajuuksien yksittäisiä käyttöoikeuksia muille yrityksille niillä taajuusalueilla, joiden osalta tästä määrätään 3 kohdan mukaisesti hyväksytyissä täytäntöönpanotoimenpiteissä.

Myös muilla taajuusalueilla jäsenvaltiot voivat antaa yrityksille mahdollisuuden siirtää tai vuokrata radiotaajuuksien yksittäisiä käyttöoikeuksia muille yrityksille kansallisia menettelyjä noudattaen.

- -

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tietyn yrityksen aikomuksesta siirtää radiotaajuuksien käyttöoikeuksia samoin kuin niiden tosiasiallisesta siirrosta ilmoitetaan kansallisia menettelyjä noudattaen yksittäisten käyttöoikeuksien myöntämisestä vastaavalle toimivaltaiselle kansalliselle viranomaiselle ja että se julkistetaan. - -

- -”

- 6 Valtuutusdirektiivin 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöä koskevat oikeudet”, 2 ja 6 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. - -

Radiotaajuuksien ja numeroiden käyttöoikeuksien myöntämismenettelyjen on oltava avoimia, puolueettomia, läpinäkyviä, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia ja, radiotaajuuksien osalta, [puitedirektiivin] 9 artiklan säännösten mukaisia, sanotun kuitenkin rajoittamatta niiden erityisperusteiden ja -menettelyjen soveltamista, joita jäsenvaltiot ovat määritelleet radiotaajuuksien käyttöoikeuksien myöntämiseksi radio- tai televisio-ohjelmien sisältöpalvelujen tarjoajille yleistä etua koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi yhteisön oikeuden mukaisesti. Poikkeusta avoimia myöntämismenettelyjä koskevasta vaatimuksesta voidaan soveltaa tapauksissa, joissa radiotaajuuksien yksittäisten

käyttöoikeuksien myöntäminen radio- tai televisio-ohjelmien sisältöpalvelujen tarjoajille on tarpeen jäsenvaltioiden yhteisön oikeuden mukaisesti määrittelemän yleisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Käyttöoikeuksia myöntäessään jäsenvaltioiden on ilmoitettava, voiko oikeuksien haltija siirtää kyseiset oikeudet ja millä ehdoin. Radiotaajuuksien osalta tällaisten säännösten on oltava [puitedirektiivin] 9 ja 9 b artiklan mukaisia.

- -

6. Toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on varmistettava, että radiotaajuuksia käytetään tehokkaasti ja tosiasiallisesti [puitedirektiivin] 8 artiklan 2 kohdan ja 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Niiden on varmistettava, ettei radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirto tai kerääminen vääristä kilpailua. Tätä varten jäsenvaltiot voivat toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä, kuten radiotaajuuksien käyttöoikeuden myyntiin valtuuttaminen tai käyttöoikeuden vuokraaminen.”

Itävallan oikeus

- 7 Yleisen hallintomenettelylain (Allgemeines Verwaltungsverfahrensgesetz) 8 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Henkilöt, jotka turvautuvat viranomaisen toimintaan tai joihin viranomaisen toiminta kohdistuu, ovat osapuolia, joita asia koskee, ja siltä osin kuin heillä on kyseisessä asiassa oikeus tai oikeudellinen intressi, he ovat asianosaisia.”

- 8 Vuoden 2003 televiestintälain (Telekommunikationsgesetz 2003, (BGBl. I, 70/2003, jäljempänä TKG 2003) 54 §:n, jonka otsikko on ”Taajuuksien jakaminen”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Taajuuksien jakaminen tehdään taajuuksien käyttöä ja jakamista koskevan suunnitelman mukaisesti puolueettomien, läpinäkyvien, syrjimättömien ja oikeasuhteisten perusteiden avointen ja puolueettomien menettelyjen perusteella ja palvelujen ja teknologian riippumattomuutta noudattaen.”

- 9 TKG 2003:n 55 §:n, jonka otsikko on ”Säätelyviranomaisen suorittama taajuuksien jakaminen”, sanamuoto on seuraava:

”1) Säätelyviranomaisen on jaettava sille siirretyt taajuudet hakijalle, joka täyttää 2 momentin 2 kohdassa olevat yleiset edellytykset ja joka takaa taajuuksien mahdollisimman tehokkaan käytön. - -

2) Säätelyviranomaisen on jaettava taajuudet avoimen, oikeudenmukaisen ja syrjimättömän menettelyn ja taloudellisen tehokkuuden periaatteiden mukaisesti. Suunnitellun jakamisen on perustuttava julkiseen tarjouskilpailuun,

1. jos tarve on todettu viran puolesta tai
2. hakemuksesta ja jos kansallinen säätelyviranomainen katsoo, että hakija kykenee täyttämään edellytykset, jotka liittyvät taajuuksien käyttöoikeuteen. - -

- -

- 8) Hakijat muodostavat menettelyllisen kokonaisuuden (Verfahrensgemeinschaft). - -

- -”

- 10 TKG 2003:n 56 §:ssä, jonka otsikko on ”Taajuuksien siirtäminen, omistusrakenteen muuttaminen”, säädetään seuraavaa:

1) Sääntelyviranomaisen jakamien taajuuksien käyttöoikeuksien siirtäminen edellyttää sääntelyviranomaisen etukäteen antamaa lupaa. Sääntelyviranomaisen julkaisee taajuuksien käyttöoikeuksien siirtämistä koskevan lupahakemuksen ja asiassa tekemänsä päätöksen. Sääntelyviranomaisen tekee päätöksensä ja arvioi tapauskohtaisesti siirtämisen vaikutuksen kilpailuun tekninen vaikutus mukaan lukien. Lupaa myönnettäessä voidaan antaa lisämääräyksiä, jos tämä on tarpeen kilpailun vääristämisen välttämiseksi. Lupa on joka tapauksessa evättävä, jos lisämääräyksistä huolimatta on olemassa riski kilpailun vääristämisestä.

1a) Jos taajuuksien käyttöoikeuksien siirtämisen yhteydessä ilmenee, että negatiivisten kilpailuvaikutusten välttäminen edellyttää taajuuksien luonteen ja käytön laajuuden muuttamista, tämä muutos on tehtävä 57 §:n säännösten mukaisesti.

2) Yritysten, joille on jaettu taajuuksien käyttöoikeuksia 55 §:ssä säädettyssä menettelyssä, olennaiset omistusrakenteen muutokset edellyttävät sääntelyviranomaisen etukäteen antamaa lupaa. Tämän pykälän 1 momenttia kolmannelta viimeiseen virkkeeseen sovelletaan soveltuvin osin.

- -”

- 11 TKG 2003:n 57 §:n, jonka otsikko on ”Taajuuksien jakamisen muuttaminen”, 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Oikeuksienhaltijan pyynnöstä sääntelyviranomaisen voi (54 §:n 3 momentti) muuttaa taajuuksien säädettyä käyttötarkoitusta. - -”

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

- 12 Unionin tuomioistuimen käytössä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että pääasian oikeudenkäynti liittyy siihen, että Hutchison Drei Austria osti Orangen, joka kuului Stubai SCA:han ja Orange Belgium SA:han. A1 Telekom Austria AG (jäljempänä A1 Telekom Austria) liittyi kyseiseen toimeen tiettyjen sellaisten radiotaajuuksien käyttöoikeuksien saajana, jotka olivat kyseiseen oston perustuvan uuden yksikön hallussa.
- 13 Kyseinen Hutchison Drei Austrian ja Orangen välinen toimi, joka oli yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 (EY:n sulautuma-asetus) (EUVL L 24, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu keskittymä, ilmoitettiin 7.5.2012 Euroopan komissiolle.
- 14 Hutchison Drei Austria ja Orange toimittivat 23.5.2012 TCK:lle TKG 2003:n 56 §:n 2 momentin mukaisesti lupahakemuksen, joka koski kyseiseen keskittymään perustuvaa niiden omistusrakenteen muuttamista.
- 15 A1 Telekom Austria, Hutchison Drei Austria ja Orange toimittivat 9.7.2012 TCK:lle tiettyjen taajuuksien siirtämistä koskevan lupahakemuksen TKG 2003:n 56 §:n 1 momentin mukaisesti.
- 16 T-Mobile Austria esitti 10.7.2012 Hutchison Drei Austrian ja Orangen 23.5.2012 aloittaman menettelyn yhteydessä TCK:lle huomautuksia, joissa se ilmaisi epäilynsä, jotka koskivat sitä, että Hutchison Drei Austria ostaisi Orangen, sekä niiden omistusrakenteen muuttamista. Se pyysi, että kyseisille yhtiöille asetettaisiin velvoitteita kilpailun rajoittamisen välttämiseksi.

- 17 T-Mobile Austria pyysi 10.12.2012 TCK:ta tunnustamaan sen asianosaisaseman kyseisessä menettelyssä hallintomenettelylain 8 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Se pyysi tämän osalta yhtäältä oikeutta tulla virallisesti kuulluksi kyseisessä menettelyssä, oikeutta saada ilmoitus hakijoiden kirjelmistä, asiantuntijalausunnoista, kuulemismenettelyn pöytäkirjoista ja lopullisesta päätöksestä ja toisaalta mahdollisuutta hakea muutosta kyseiseen päätökseen.
- 18 Komissio hyväksyi 12.12.2012 antamallaan päätöksellä kyseisten yritysten suunnitteleman keskittymän ja liitti tähän hyväksyntään tiettyjä sitoumuksia. Kyseisessä menettelyssä T-Mobile Austrialle annettiin oikeus osallistua kuulemismenettelyyn kolmantena, jota asia koskee, ja se osallistui markkinatoimijoiden kuulemiseen, joka koski Hutchison Drei Austrian sitoumuksia.
- 19 TCK hyväksyi 13.12.2012 niin ikään Hutchison Drei Austrian ja Orangen pyytämän omistusrakenteen muuttamisen muun muassa sillä edellytyksellä, että komission päätöksessä vahvistetut edellytykset täytetään ja että yritykset siirtävät tiettyjä radiotaajuuksien käyttöoikeuksia A1 Telekom Austrialle. TCK antoi näin ollen luvan Hutchison Drei Austrian ja Orangen radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirtämiseen A1 Telekom Austrialle. Se lisäksi hylkäsi T-Mobile Austrian pyynnön asianosaisaseman myöntämisestä tälle lupamenettelyssä, joka koski Hutchison Drei Austrian ja Orangen omistusrakenteen muuttamista.
- 20 Päätöksessään, jossa se hylkäsi T-Mobile Austrian tämän jälkimmäisen pyynnön, TCK katsoi, ettei kansallisessa lainsäädännössä eikä unionin oikeudessa yrityksellä, joka tarjoaa sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja ja joka pelkää, että kilpailevien yritysten omistusrakenteen muuttaminen vahingoittaa sen taloudellista tilannetta, edellytetä olevan asianosaisasemaa lupamenettelyssä, joka koskee kyseistä muuttamista.
- 21 T-Mobile Austria nosti kanteen TCK:n kyseisestä päätöksestä Verwaltungsgerichtshofissa (hallintotuomioistuin). Kanteensa tueksi se väittää, että menettelyssä, jossa kansallinen sääntelyviranomaisena antaa luvan yritysten omistusrakenteen muuttamiseen tai siirtää radiotaajuuksien käyttöoikeuksia, annettavan päätöksen on katsottava vaikuttavan kilpailijaan, jolla itsellään on radiotaajuuksien käyttöoikeuksia, puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Se vetoaa tämän osalta tuomioon Tele2 Telecommunication (C-426/05, EU:C:2008:103).
- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteleo, onko katsottava, että päätös, joka annetaan lupamenettelyssä, joka koskee omistusrakenteen muuttamista, joka perustuu muiden sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja tarjoavien yritysten sulautumisiin/yritysostoihin, vaikuttaa T-Mobile Austriaan, joka on radiotaajuuksien käyttöoikeuksien haltija, puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Se esittää, että sen 26.3.2008 antaman tuomion mukaisesti T-Mobile Austrialle on tunnustettava hallintomenettelylain 8 §:ssä tarkoitettu asianosaisasema kyseisessä menettelyssä, jos on katsottava, että kyseinen päätös vaikuttaa siihen edellä mainitussa säännöksessä tarkoitetulla tavalla.
- 23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että ensi näkemältä kyseisessä menettelyssä ei välittömästi anneta oikeuksia kolmantena olevalle yritykselle, jonka oikeusasema säilyy ennallaan, koska se voi edelleen käyttää sille jo jaettuja taajuuksia samalla tavalla kuin aikaisemminkin. Kyseisen tuomioistuimen mukaan ei kuitenkaan voida sulkea pois sitä, että on katsottava, että päätös vaikuttaa puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla kantajaan radiotaajuuksien käyttöoikeuksien haltijana.
- 24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa nimittäin, että menettelyssä, jossa pyritään muuttamaan radiotaajuuksien käyttöoikeuksien haltijayritysten omistusrakennetta, voidaan asettaa asianmukaisia liitännäistoimenpiteitä kyseisten oikeuksien jakamisesta aiheutuvan kilpailun vääristymisen välttämiseksi, koska valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohdan viimeisessä virkkeessä mainitaan nimenomaisesti ”radiotaajuuksien käyttöoikeuksien myynti”. Se huomauttaa, että juuri näin tapahtui käsiteltävässä asiassa, koska se, että Hutchison Drei Austria osti Orangen, aiheutti pelon tällaisesta kilpailun vääristymisestä, joten TCK katsoi tarpeelliseksi, että ensin mainittu siirtää osan

radiotaajuuksien käyttöoikeuksistaan toiselle yritykselle. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tällainen velvollisuus vaikuttaa paitsi käyttöoikeuksien, jotka on siirrettävä, haltijayrityksen ja kyseisten oikeuksien saajan oikeusasemaan myös T-Mobile Austrian kaltaisten yritysten oikeusasemaan, joilla jo on radiotaajuuksien käyttöoikeuksia ja jotka ovat niiden mahdollisia saajia tai joiden radiotaajuuksien osuutta muutetaan sulautumisen sekä sen vuoksi, että radiotaajuuksien käyttöoikeuksia velvoitetaan siirtämään osittain toiselle yritykselle kyseisen sulautumisen negatiivisen kilpailuvaikutuksen lieventämiseksi.

25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lisää, että kun kansallinen sääntelyviranomaisen jakaa ensimmäistä kertaa radiotaajuuksia, hakijat muodostavat menettelyllisen kokonaisuuden, ja tämä radiotaajuuksien jakaminen on tehtävä valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdassa säädettyjä avointa, oikeudenmukaista ja syrjimätöntä menettelyä koskevia periaatteita noudattaen. Kaikenlaisessa radiotaajuuksien käyttöoikeuksien tämän jälkeisessä siirtämisessä – olipa kyse sopimukseen perustuvasta tai kansallisen sääntelyviranomaisen valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohdan nojalla määräämästä siirtämisestä –, jolla muutetaan tätä jakoa, on näin ollen myös noudatettava näitä periaatteita.

26 Verwaltungsgerichtshof on päättänyt tässä tilanteessa lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko [puitedirektiivin] 4 ja 9 b artiklaa sekä [valtuutusdirektiivin] 5 artiklan 6 kohtaa tulkittava siten, että niissä annetaan kilpailijalle valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohdan mukaisessa kansallisessa menettelyssä puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu asema osapuolena, johon päätös vaikuttaa?”

27 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyyntö siitä, että tämä ennakkoratkaisupyynnö käsiteltäisiin Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 a artiklassa ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklassa määrätystä nopeutetusta menettelyssä, hylättiin unionin tuomioistuimen presidentin 30.9.2013 antamalla määräyksellä.

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

28 Kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohtaa ja 9 b artiklaa sekä valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohtaa tulkittava siten, että radiotaajuuksien käyttöoikeuksien haltijayritys, joka kilpailee kyseisessä 5 artiklan 6 kohdassa säädetyn radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirtämistä koskevan lupamenettelyn osapuolten kanssa, voidaan luokitella henkilöksi, johon kansallisen sääntelyviranomaisen kyseisessä menettelyssä tekemä päätös vaikuttaa, puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, minkä vuoksi sille myönnetään oikeus osallistua kyseiseen menettelyyn.

29 T-Mobile Austria ja komissio väittävät, että tähän kysymykseen on vastattava myöntävästi. Hutchison Drei Austria, Hutchison Drei Austria Holdings GmbH, A1 Telekom Austria ja Itävallan hallitus väittävät puolestaan, että siihen on vastattava kieltävästi, ja ne täsmentävät muun muassa, että valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohdalla ei luoda yritykselle, joka ei ole osapuoli kyseisessä säännöksessä säädetystä radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirtämisestä koskevassa menettelyssä, minkäänlaista oikeutta osallistua kyseiseen menettelyyn.

30 Puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisella tasolla on käytössä tehokkaat järjestelmät, joiden avulla jokainen käyttäjä tai sähköisiä viestintäverkkoja ja/tai -palveluja tarjoava yritys, johon kansallisen sääntelyviranomaisen tekemä päätös vaikuttaa, voi hakea muutosta päätökseen muutoksenhakuelimeltä, joka on riippumaton asianomaisista osapuolista”.

- 31 Käyttäjän tai yrityksen, johon kansallisen sääntelyviranomaisen tekemä päätös vaikuttaa, käsitettä ei kuitenkaan määritellä puitedirektiivissä.
- 32 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkitsemisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (ks. vastaavasti tuomio Tele2 Telecommunication, EU:C:2008:103, 27 kohta ja tuomio The Number (UK) ja Conduit Enterprises, C-16/10, EU:C:2011:92, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 33 Tästä on muistutettava, että oikeuskäytännössä on jo katsottu, että puitedirektiivin 4 artikla on tehokkaan oikeussuojan periaatteen, jonka mukaan jäsenvaltioiden tuomioistuinten on varmistettava yksityisillä oikeussubjekteilla unionin oikeuden perusteella olevien oikeuksien oikeussuoja, ilmentymä (ks. vastaavasti tuomio Tele2 Telecommunication, EU:C:2008:103, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Puitedirektiivin 4 artiklassa tarkoitetussa tilanteessa jäsenvaltiot ovat velvollisia säätämään oikeudesta hakea muutosta lainkäyttöelimeltä käyttäjillä ja yrityksillä unionin oikeusjärjestyksen perusteella olevien oikeuksien suojelemiseksi. Tästä seuraa, että tehokkaan oikeussuojan antamista koskevaa vaatimusta, johon puitedirektiivin 4 artikla perustuu, on sovellettava myös käyttäjiin ja yrityksiin, jotka voivat johtaa oikeuksia unionin oikeusjärjestyksestä ja etenkin sähköisestä viestinnästä annetuista direktiiveistä ja joiden oikeuksia kansallisen sääntelyviranomaisen tekemä päätös loukkaa (tuomio Tele2 Telecommunication, EU:C:2008:103, 31 ja 32 kohta).
- 35 Edellä esitetty huomioiden oikeuskäytännössä on katsottu asiassa, joka koski puitedirektiivin 16 artiklassa säädettyä markkina-analyysimenettelyä, että koska merkityksellisillä markkinoilla huomattavan markkinavoiman omaavan yrityksen kilpailijoina olevat yritykset ovat niiden oikeuksien potentiaalisia edunsaajia, jotka vastaavat kansallisen sääntelyviranomaisen kyseiselle huomattavaa markkinavoimaa omaavalle yritykselle asettamia erityisiä sääntelyvelvollisuuksia, kyseisen viranomaisen tekemien päätösten, joilla muutetaan mainittuja velvollisuuksia tai joilla ne poistetaan, voidaan katsoa vaikuttavan näihin yrityksiin puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla (ks. vastaavasti tuomio Tele2 Telecommunication, EU:C:2008:103, 36 kohta).
- 36 Oikeuskäytännössä on myös katsottu, että koska kansallisten sääntelyviranomaisten on puitedirektiivin 8 artiklan 2 kohdan mukaan edistettävä kilpailua sähköisten viestintäverkkojen, sähköisten viestintäpalvelujen ja niiden liitännäistoimintojen ja -palvelujen tarjoamisessa muun muassa varmistamalla, ettei kilpailua sähköisen viestinnän alalla vääristetä tai rajoiteta, puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdan suppea tulkinta, jonka mukaan kyseisessä säännöksessä ei anneta muutoksenhakuoikeutta muille henkilöille kuin kansallisten sääntelyviranomaisten tekemien päätösten adressaateille, ei ole kovin yhteensopiva kyseisiä sääntelyviranomaisia mainitun direktiivin 8 artiklan perusteella velvoittavien yleisten tavoitteiden ja sääntelyperiaatteiden kanssa eikä etenkin kilpailun edistämistä koskevan päämäärän kanssa (ks. vastaavasti tuomio Tele2 Telecommunication, EU:C:2008:103, 37 ja 38 kohta).
- 37 Kuten julkisasiamies korosti ratkaisuehdotuksensa 74 kohdassa, puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohta koskee muun muassa kaikkia sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja tarjoavia yrityksiä. On siis katsottava, että kyseinen säännös koskee sekä asianomaisen päätöksen adressaattia että muita yrityksiä, jotka tarjoavat sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja ja jotka voivat olla kyseisen adressaatin kilpailijoita, siltä osin kuin asianomainen päätös voi vaikuttaa niiden asemaan markkinoilla.
- 38 On myös todettava, että puitedirektiivin 8 artiklan 2 kohdassa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus varmistaa, että kansalliset sääntelyviranomaiset toteuttavat kaikki aiheelliset toimenpiteet edistääkseen kilpailua sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamisessa ja huolehtivat siitä, ettei kilpailua sähköisen

viestinnän alalla vääristetä tai rajoiteta, sekä poistavat jäljellä olevat esteet kyseisten palvelujen tarjonnalta (ks. vastaavasti tuomio Centro Europa 7, C-380/05, EU:C:2008:59, 81 kohta ja tuomio komissio v. Puola, C-227/07, EU:C:2008:620, 62 ja 63 kohta).

- 39 On näin ollen katsottava, että kansallisen sääntelyviranomaisen menettelyssä, josta säädetään sähköisestä viestinnästä annetuilla direktiiveillä, tekemän päätöksen voidaan katsoa vaikuttavan T-Mobile Austrian kaltaiseen yritykseen puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, kun tällainen yritys, joka tarjoaa sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja, on kansallisen sääntelyviranomaisen tekemän päätöksen adressaattirytyksen tai -yritysten kilpailija, kun kansallinen sääntelyviranomainen antaa ratkaisun menettelyssä, jolla pyritään turvaamaan kilpailu, ja kun asianomainen päätös voi vaikuttaa ensiksi mainitun yrityksen asemaan markkinoilla.
- 40 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämä kysymys koskee kilpailijan oikeuksia kilpailevien yritysten omistusrakenteen muuttamista koskevassa lupamenettelyssä, joka johtaa siihen osallistuvien yritysten radiotaajuuksien siirtämiseen ja näin ollen muutokseen markkinoilla toimivien yritysten välisten radiotaajuuksien jakamisessa. On kiistatonta, että kyseessä on menettely, joka TCK:ssa käydään TKG 2003:n 56 §:n 2 momentin, jolla saatetaan osaksi Itävallan oikeutta radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirtämistä koskeva valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohta, perusteella.
- 41 On näin ollen määritettävä, pyritäänkö päätöksillä, jotka kansallisen sääntelyviranomaisen on valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohdan nojalla tehtävä, turvaamaan kilpailu, ja voivatko tällaiset päätökset vaikuttaa sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja tarjoavan ja kyseisten päätösten adressaatin tai adressaattien kilpailijana olevan yrityksen asemaan markkinoilla.
- 42 Radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirtämistä koskevista menettelyistä on todettava, että puitedirektiivin 9 b artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että yritykset voivat radiotaajuuksien käyttöoikeuksiin liitetyjä ehtoja ja kansallisia menettelyjä noudattaen siirtää radiotaajuuksien yksittäisiä käyttöoikeuksia muille yrityksille.
- 43 Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että radiotaajuuksien käyttöoikeuksia ensimmäistä kertaa jakaessaan jäsenvaltioiden on varmistuttava siitä, että kyseisten oikeuksien myöntämismenettelyt ovat avoimia, puolueettomia, läpinäkyviä, syrjimättömiä ja oikeasuhteisia ja puitedirektiivin 9 artiklan säännösten mukaisia.
- 44 Valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohdassa kansalliselle sääntelyviranomaiselle asetetaan muun muassa velvollisuus varmistaa, ettei kilpailu vääristy radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirtämisen tai keräämisen vuoksi.
- 45 Kuten tämän tuomion 38 kohdassa muistutettiin, puitedirektiivin 8 artiklan 2 kohdassa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus varmistaa, että kansalliset sääntelyviranomaiset toteuttavat kaikki aiheelliset toimenpiteet edistääkseen kilpailua sähköisten viestintäpalvelujen tarjoamisessa ja huolehtivat siitä, ettei kilpailua sähköisen viestinnän alalla vääristetä tai rajoiteta, sekä poistavat jäljellä olevat esteet kyseisten palvelujen tarjonnalta.
- 46 Tästä seuraa, että muun muassa valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohdan soveltamisalaan kuuluvaa radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirtämistä koskevalla menettelyllä ja siis pääasian kohteena olevalla, TCK:ssa käytävällä menettelyllä, pyritään turvaamaan kilpailu.
- 47 Kuten ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdystä päätöksestä ilmenee, pääasian kantaja eli T-Mobile Austria kilpailee suoraan taajuuksien siirtämistoimen osapuolten, jotka ovat Orange, Hutchison Drei Austria ja A1 Telekom Austria, kanssa sähköisten viestintäpalvelujen markkinoilla. On näin ollen katsottava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallisen sääntelyviranomaisen tekemä

päätös vaikuttaa siihen, koska Orangen ja Hutchison Drei Austrian radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirtäminen A1 Telekom Austrialle muuttaa kyseisten yritysten radiotaajuuksien suhteellisten osuuksien määrää ja vaikuttaa näin ollen T-Mobile Austrian asemaan kyseisillä markkinoilla.

- 48 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohtaa ja 9 b artiklaa sekä valtuutusdirektiivin 5 artiklan 6 kohtaa on tulkittava siten, että yritystä voidaan pitää pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa henkilönä, johon päätös vaikuttaa, puitedirektiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, kun kyseinen yritys, joka tarjoaa sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja, kilpailee kansallisen sääntelyviranomaisen tekemän päätöksen adressaattina olevan yrityksen tai olevien yritysten, jotka ovat asianosaisina kyseisen 5 artiklan 6 kohdassa säädettyä radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirtämistä koskevassa lupamenettelyssä, kanssa ja kun kyseinen päätös voi vaikuttaa ensin mainitun yrityksen asemaan markkinoilla.

Oikeudenkäyntikulut

- 49 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY (puitedirektiivi), sellaisena kuin se on muutettuna 25.11.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/140/EY, 4 artiklan 1 kohtaa ja 9 b artiklaa sekä sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7.3.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/140, 5 artiklan 6 kohtaa on tulkittava siten, että yritystä voidaan pitää pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa henkilönä, johon päätös vaikuttaa, direktiivin 2002/21, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/140, 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, kun kyseinen yritys, joka tarjoaa sähköisiä viestintäverkkoja tai -palveluja, kilpailee kansallisen sääntelyviranomaisen tekemän päätöksen adressaattina olevan yrityksen tai olevien yritysten, jotka ovat asianosaisina kyseisen 5 artiklan 6 kohdassa säädettyä radiotaajuuksien käyttöoikeuksien siirtämistä koskevassa lupamenettelyssä, kanssa ja kun kyseinen päätös voi vaikuttaa ensin mainitun yrityksen asemaan markkinoilla.

Allekirjoitukset